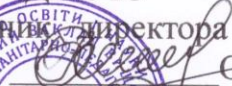

Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Кафедра шкільної педагогіки, психології та окремих
методик

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної
роботи О. В. Когутюк

« 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВКП 11 ІНКЛЮЗИВНА ПЕДАГОГІКА**

Підготовки – бакалаврів

Галузі знань – 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальності – 014.01 Середня освіта (Українська мова і
література)

Денна форма навчання

Філологічний факультет

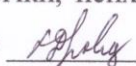
2021-2022 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Інклюзивна педагогіка» для студентів галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література).

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист кафедри шкільної педагогіки, психології та окремих методик Луцинкевич Л. А.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри шкільної педагогіки, психології та окремих методик (Протокол № 1 від 30 серпня 2021 року)

Завідувач кафедри шкільної педагогіки, психології та окремих методик,
кандидат педагогічних наук, доцент Л. М. Дровозюк

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	денна форма навчання
		вибіркова
Модулів – 1	Спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)	Рік підготовки 2-й
Змістових модулів – 2		Семестр 4-й
ІНДЗ (не передбачені навчальним планом)		Лекції 18 год.
Загальна кількість годин – 90		Практичні 14 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: у 4 семестрі: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,6	Освітній ступінь: бакалавр	Самостійна робота 58 год.
		Вид контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу «Інклюзивна педагогіка» – забезпечити якісну підготовку бакалаврів спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література); здобувачам вищої освіти оволодіти компетентностями щодо теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивної педагогіки, сформувати у них психологічну готовність до діяльності в умовах інклюзивного навчання учнів у закладі загальної середньої освіти.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- формування розуміння основоположних засад інклюзивної педагогіки усвідомлення принципів і значення інклюзивної освіти;
- засвоєння базових категорії та понять інклюзивної педагогіки;
- формування цілісного уявлення про сутність, головні завдання, напрями та шляхи реалізації інклюзивної освіти в Україні;
- ознайомлення з законодавчою та нормативною базою інклюзивної освіти та механізмами її впровадження;
- озброєння знаннями і вміннями щодо диференційованого і спільного викладання в умовах навчання учнів з особливими освітніми потребами (ООП);
- розвиток навичок здійснення індивідуального та командного підходу в освітньому процесі з дітьми з ООП, забезпечення їх педагогічного супроводу, корекційної роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку;
- формування практичних навичок проектування, організації та оцінювання в процесі інклюзивного навчання.

- формування готовності до співпраці, партнерської взаємодії з членами команди супроводу дитини з ООП;
- ознайомлення зі стратегіями взаємодії з батьками дітей з особливими потребами, міжособистісної взаємодії з дітьми з ООП, їх батьками, фахівцями;
- сприяння усвідомленню необхідності зростання професійної майстерності.

2.1. Компетентності

2.1.1. Загальні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю і невизначеністю педагогічних умов в закладах середньої освіти.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність, мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

2.1.2. Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину інклюзивної педагогіки.

ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, проєктування процесів навчання і виховання учнів з ООП з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методи, прийоми навчання, виховання і розвитку учнів в інклюзивному класі/закладі.

ФК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з ООП на засадах компетентнісного та особистісно орієнтованого підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

ФК7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства з інклюзивної освіти, організовувати безпечне, комфортне і здоров'язбережувальне освітнє середовище, у тому числі інклюзивне; використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу.

ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ПК 5. Здатність застосовувати у власній практичній діяльності сучасні підходи (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання та діагностування навчальних досягнень здобувачів освіти з навчального предмету, урахуваючи передовий український й міжнародний досвід.

ПК 6. Здатність володіти законами аналізу лінгвістичних одиниць, розуміти ієрархічний взаємозв'язок між ними.

ПК 7. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному,

національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання практичного досвіду для реалізації цілей освітнього процесу в закладах середньої освіти.

2.1.3. Програмні результати навчання

Під час лекційних, практичних занять, самостійної роботи здобувачі вищої освіти **набувають знання, уміння та навички:**

РН1. *Відтворює* основні концепції та принципи педагогіки і психології; *враховує* в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН5. *Вибирає* відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; *аналізує* динаміку особистісного розвитку учнів, *визначає* ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН11. *Виявляє* навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, *пояснює* необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

РН12. *Аналізує* власну педагогічну діяльність та її результати, *здійснює* об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

РН13. *Демонструє* знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, *обґрунтовує* необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

ПРН1. *Знати* концептуальні засади, зміст основних принципів і цінностей інклюзивної педагогіки, оперувати її базовими категоріями та поняттями.

ПРН2. *Застосовувати* набуті теоретичні знання з інклюзивної педагогіки для розв'язання практичних завдань, змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН3. *Вказувати* основні законодавчі та нормативні документи та механізми впровадження інклюзивної освіти, керуватися ними в подальшій діяльності.

ПРН4. *Добирати* педагогічний інструментарій для цілепокладання, проєктування, організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей учнів з ООП.

ПРН5. *Розуміти* сутність моделей, особливості організації співпраці вчителя з асистентом вчителя в інклюзивному навчанні та диференційованого викладання.

ПРН6. *Організовувати* та здійснювати супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з ООП в умовах інклюзивного освітнього середовища.

ПРН7. *Добирати* і застосовувати оптимальні підходи, методи та форми

навчання учнів в умовах інклюзивного класу (при викладанні предметів за фахом).

ПРН8. *Аналізувати* і демонструвати роботу в команді психолого-педагогічного супроводу учня з ООП, аргументувати необхідність і особливості командного підходу.

ПРН9. *Розробляти* курикулум для навчання дітей з ООП, спеціальну документацію, вміти професійно обґрунтовувати їх значення та особливості.

ПРН10. *Здійснювати* пошукову роботу, аналіз та оцінку отриманих даних.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться години 90 / 3 кредитів ECTS.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 90 год., із них 18 год. – лекції, 614 год. – практичні заняття, 58 год. – самостійна робота.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Інклюзивна педагогіка» завершується заліком.

3. Програма навчальної дисципліни ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Теоретичні та законодавчо-нормативні засади інклюзивної педагогіки та інклюзивної освіти

Тема 1. Теоретичні та практичні аспекти інклюзивної педагогіки як галузі системи педагогічних наук (лекція 2 год.).

Лекція 1. Загальні засади інклюзивної педагогіки. Методологічна основа: історія становлення, розвитку інклюзивної педагогіки, її об'єкт і предмет, основні категорії. Зв'язок інклюзивної педагогіки з різними науковими галузями. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення («інклюзія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» тощо), основні принципи. Моделі та класифікація порушень розвитку у дітей.

Література: Основна: 1. с. 7-23; 2. с. 8-17; 4. с. 10-13, 41-49; 5. с. 8-17; 6. с. 10-17, 74-82; 7. с. 816, 160-169; 8. с. 14-26. Додаткова: 22, 39, 42, 46, 54, 72.

Тема 2. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти (лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год.).

Лекція 2. Інклюзія – стратегія міжнародного законодавства. Саламанська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у галузі освіти осіб з ООП та Рамки Дій. Забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах і законодавстві. Національне законодавство та нормативно-правові акти у сфері інклюзивної освіти.

Практичне заняття 1. Національне законодавство та нормативно-правові акти у сфері інклюзивної освіти (2 год.).

Література: Основна: 1. с. 7-19; 4. с. 31-40, 50-60; 6. с. 18-27; 7. с. 17-46. Додаткова: 34. с. 62-67; 53. с. 34-39; 65, 68, 81, 82, 89, 94, 95, 97. Які зміни очікують інклюзивне навчання у 2022 році. : <https://www.schoollife.org.ua/yaki-zminy-ochikuyut-inklyuzyvne-navchannya-u-2022-rotsi/>

Тема 3. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти. Особливості впровадження інклюзивної освіти в Україні (лекції – 2 год.).

Лекція 3. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти. Особливості впровадження інклюзивної освіти в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. Найпоширеніші контроверсійні проблеми навчання і виховання дітей з ООП. Проблеми стихійного інтегрування дітей з ООП в загальноосвітній простір. Досвід створення інклюзивних шкіл/класів. Інклюзивно-ресурсні центри (ІРЦ), психолого-медико-педагогічна консультація, індивідуальна комплексна оцінка розвитку дитини з ООП, її напрями, їх роль у визначенні освітнього маршруту.

Література: Основна: 2. с. 33-43; 5. с. 18-23; 6. с. 28-38; 7. с. 47-63. Додаткова: 16, 25, 33, 35, 37, 38, 52, 61, 69. Гребя І., Леврінц М. Міжнародний досвід реалізації інклюзивної освіти на прикладі країн Європи / *Витоки педагогічної майстерності*. 2022. Випуск 29. С. 81-85. URL: <http://sources.pnpu.edu.ua/article/view/264259>

Тема 4. Дитина з особливими освітніми потребами (ООП) як суб'єкт інклюзивної освіти (лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год.).

Лекція 4. Діти та підлітки з особливими освітніми потребами (ООП) в освітньому просторі. Особливості психофізичного розвитку (ОПФР). Технологія використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ-ДП) в освіті для визначення особливих освітніх потреб дитини. Соціалізація дитини з ООП: індивідуальний підхід, етапи соціалізації.

Практичне заняття 2. Категорії дітей з ООП, їх особливості за різними класифікаційними ознаками. Умови соціалізації дітей з ООП у закладі загальної середньої освіти (2 год.).

Література: Основна: 7. с. 31-40, 61-84; 8. с. 31-52. Додаткова: 11, 20, 27, 29, 31, 34, 40, 44, 45, 90, 93. Алгоритм організації інклюзивного навчання для дітей з особливими освітніми потребами в закладі освіти (2022). URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/>

Тема 5. Інклюзивна школа – школа для кожного. Універсальний дизайн та розумне пристосування у сфері освіти (лекція 2 год.).

Лекція 5. Інклюзивна школа – школа для кожного. Універсальний дизайн (Рон Мейс), стандарти доступності й розумне пристосування. Концепція та принципи універсального дизайну в освітній сфері (УДО).

Література: Основна: 3. 127-136, 161-186, 200-217; 6. с. 18-58, 65-76; 6. с. 85-126; 7. с. 105-116; 9. с. 5-9, 52-60. Додаткова: 16. 22, 23, 34, 44, 49, 57, 67, 70, 79. 36. Освіта: інклюзія та універсальний дизайн. Буклет. 2021. 12 с. URL: <https://pubhtml5.com/ungv/emkq/basic>

Модульна контрольна робота № 1 (2 год.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Професійна діяльність вчителя в закладі загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням

Тема 6. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання як пріоритетний напрям в освітньому процесі. Організація освітнього процесу в інклюзивному класі Диференційоване та спільне викладання (лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год.).

Лекція 6 (2 год.). Сутність психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП в умовах інклюзивного класу. Традиційна й особистісно орієнтована моделі навчання в інклюзивній освіті (порівняльний аналіз). Дитиноцентризм як принцип інклюзивної педагогіки. Роль вчителя в різних моделях навчання. Курикулум. ППР та її складові: індивідуальний навчальний план і програма, їх структура, особливості розробки. Створення інклюзивних шкіл/класів. Особливості організації навчально-виховного процесу в інклюзивному класі. Професійне співробітництво в інклюзивному закладі загальної середньої освіти. Педагогічні засади професійного співробітництва. Різномісний фахівці в інклюзивному навчанні. Перешкоди в професійному співробітництві та шляхи їх подолання. Професійне співробітництво в інклюзивному ЗЗСО: сутність, мета, завдання, ознаки, перешкоди та шляхи їх подолання в діяльності вчителя української мови та літератури

Практичне заняття 3. Індивідуалізація процесу навчання. Розробка ППР. Курикулум навчального та корекційно-розвиткового процесів (2 год.).

Література: Основна: 1. с. 146-168; 6. с. 205-210; 7. с. 169-234; 8. с. 177-182. Додаткова: 22, 23, 44, 46. с. 77-82, 105-115; 49, 57, 67, 70, 79. Організація інклюзивного навчання в 2022/2023 н.р. (відео). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=b26wG87Aa0>). 2. с. 20-28, 35-45, 199-207; 3. с. 48-56; 4. с. 37-76; 5. с. 33-42; 6. с. 94-100, 106-137; 7. с. 125-142; 8. с. 105-114, 119-125. Додаткова: 18, 19, 22, 30, 38, 41, 51, 53, 74, 75, 98, 99, 102.

Тема 7. Корекційно-розвиткова робота як складова інклюзивного навчання (лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год.).

Лекція 7. Корекційно-розвиткова робота (КРР) – складова інклюзивного навчання, її сутність, принципи, значення у навчанні дітей з ООП. Поняття про корекцію та компенсацію. Структура КРР та система комплексної КРР у процесі навчання дітей із порушенням психофізичного розвитку. Корекційно-розвиткові заняття (КРЗ) з дітьми з ООП. Корекційно-розвиткова програма. Модифікація й адаптація курикулуму з навчання мови та літератури.

Практичне заняття 4. Диференційоване викладання в інклюзивному освітньому процесі. Особливості адаптації та модифікації в навчанні учнів з особливостями психофізичного розвитку (за спеціальністю) (2 год.).

Література: Основна: 1. с. 81-87; 2. с. 33-43; 5. с. 77-86; 8. с. 106-115, 260-252. Додаткова: 15, 16, 17, 26, 32, 42, 45, 49, 54, 58, 66, 73, 89, 90, 91.

Тема 8. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти (лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год.).

Лекція 8. Роль колективу освітнього закладу й родини дитини з ООП у впровадженні інклюзивної освіти. Розвиток міжособистісних стосунків у колективі учнів інклюзивного класу. Аналіз проблем: формування соціальних компетенцій у дітей з порушеннями розвитку для налагодження дружніх стосунків з ровесниками; створення атмосфери сприйняття відмінностей дітей в умовах інклюзивного класу; батьки як члени команд супроводу (міждисциплінарної, супроводу дитини з ООП); роль батьків в оцінюванні розвитку своєї дитини; соціально-педагогічні умови формування батьківської компетентності у родинах дітей з порушеннями розвитку й ООП тощо. Моделювання: налагодження дружніх стосунків дітей з ООП з ровесниками, способів взаємодії; створення атмосфери сприйняття відмінностей.

Практичне заняття 5. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти. Використання практик орієнтованих на сім'ю в умовах закладу загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням.

Література: Основна: 4. с. 127-140; 6. с. 242-249; 7. с. 72-76, 86-97, 154-157; 8. с. 223-232. Додаткова: 16, 17, 30, 34. с. 13-22; 36. с. 62-89; 38, 46, 100, 103.

Модульна контрольна робота № 2 (2 год.).

Залік (20 балів).

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Модуль 1								
Змістовий модуль І. <i>Теоретичні засади інклюзивної педагогіки та інклюзивної освіти</i>								
1.	<i>Теоретичні та практичні аспекти інклюзивної педагогіки як галузі системи педагогічних наук</i>	10	2	2	-	-	-	8
2.	<i>Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти</i>	10	4	2	2	-	-	6

3.	<i>Зарубіжний досвід інклюзивної освіти. Особливості впровадження інклюзивної освіти в Україні</i>	8	2	2	-	-	-	6
4.	<i>Діти з ООП. Діти з особливостями (порушеннями) психофізичного розвитку (ПФР)</i>	10	4	2	2	-	-	6
5.	<i>Інклюзивна школа – школа для кожного. Концепція та принципи універсального дизайну та розумного пристосування у сфері освіти</i>	10	2	2	-	-	-	8
	<i>Модульна контрольна робота № 1</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	50	16	10	6	-	-	34
Змістовий модуль II. Професійна діяльність вчителя в закладі загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням								
6.	<i>Психолого-педагогічний супровід дитини з ООП та команда супроводу. Організація освітнього процесу в інклюзивному класі. Диференційоване викладання та спільне викладання</i>	12	4	2	2	-	-	8
7.	<i>Корекційно-розвиткова робота з учнями з особливостями психофізичного розвитку</i>	12	4	2	2	-	-	8
8.	<i>Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти. Співробітництво – основа роботи з батьками осіб з ООП</i>	12	4	2	2	-	-	8
	<i>Модульна контрольна робота № 2</i>	2	2	-	2	-	-	-
	<i>Залік</i>	2	2	2	-	-	-	-
	Разом	40	16	8	8	-	-	24
	Разом за навчальним планом	90	32	18	14	-	-	58

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль №1		
1.	<i>Національне законодавство та нормативно-правові акти у сфері інклюзивної освіти</i>	2
2.	<i>Категорії дітей з ООП, їх особливості за різними класифікаційними ознаками. Умови соціалізації дітей з ООП у закладі загальної середньої освіти</i>	2
	<i>Модульна контрольна робота № 1</i>	2
Змістовий модуль №2		
3.	<i>Індивідуалізація процесу навчання. Розробка ІПР. Курикулум навчального та корекційно-розвиткового процесів</i>	2
4.	<i>Диференційоване викладання в інклюзивному освітньому процесі. Особливості адаптації та модифікації в навчанні учнів з особливостями психофізичного розвитку (за</i>	2

	<i>спеціальністю)</i>	
5.	<i>Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти. Використання практик орієнтованих на сім'ю в умовах закладу загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням</i>	2
	<i>Модульна контрольна робота № 2</i>	2
Разом		14

6. Теми лабораторних занять

не передбачені навчальним планом

7. Теми семінарських занять

не передбачені навчальним планом

8. Самостійна робота

Самостійна робота студентів (СРС) при вивченні курсу складається з різних її видів: підготовка до аудиторних занять (лекцій та практичних занять); опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу і тем, визначених програмою навчальної дисципліни; ознайомлення з законодавчими та нормативними актами міжнародними та України з впровадження та регулювання інклюзивної освіти; поглиблене вивчення літератури з теми та пошук додаткової інформації; виконання практичних завдань з курсу; опрацювання та підготовку огляду статей, опублікованих у фахових та ін. виданнях; написання рефератів (повідомлень тощо), підготовка до модульних контрольних робіт (№ 1 і 2), заліку. Підготовка до лекційного заняття передбачає обов'язкове вивчення матеріалу попередньої лекції, опрацювання опорного конспекту, тезаурусу з теми і ознайомлення з матеріалами наступної лекції (підручники, посібники, опорний конспект). При підготовці до практичних занять рекомендовано підготовку презентацій (Power Point), оформлення схем, таблиць, ментальних карт, розробку заходів та уроків в інклюзивному класі. Результатом СРС є готовність до практичних занять, МКР, заліку.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
Змістовий модуль 1		
<i>Теоретичні засади інклюзивної педагогіки та інклюзивної освіти</i>		
1.	<p>Тема 1.</p> <p>1. <i>Інклюзивна педагогіка як галузь педагогіки, її об'єкт, предмет, завдання, зв'язок з ін. науками.</i></p> <p>2. <i>Генезис інклюзивної освіти.</i></p> <p>3. <i>Понятійно-термінологічні визначення з теми.</i></p> <p>4. <i>Перерахувати основні ознаки сегрегативного, інтегрованого та інклюзивного навчання.</i></p> <p>5. <i>Диференційоване викладання як засіб задоволення навчальних потреб учнів з ООП (на прикладі конспекту уроку з української мови / літератури / зарубіжної літератури (з викор. перспективного педагогічного досвіду).</i></p> <p>6. <i>Практика диференційованого викладання. Зміни: а) на рівні змісту; б) на рівні процесу; в) на рівні результату навчання учня з ООП.</i></p> <p>7. <i>Моделі спільного викладання (за фахом) між учителем та асистентом учителя. Основні завдання асистента вчителя.</i></p>	<p>8</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
2.	<p>Тема 2.</p> <p>1. <i>Порівняти два міжнародних документи щодо забезпечення ІО, її принципів тощо (за вибором).</i></p> <p>2. <i>Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні на даний час (скласти таблицю).</i></p> <p>3. <i>Нормативне забезпечення в роботі вчителя мовно-літературної освітньої галузі з інклюзивного навчання учнів в закладі загальної середньої освіти (перелік документів).</i></p>	<p>6</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>

3.	<p>Тема 3.</p> <p>1. Досвід впровадження інклюзивного навчання в Україні, можливості спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>2. Навести приклади ситуації виключення, сегрегації, інтеграції та інклюзії у навчанні дітей і підлітків з ООП у зарубіжній країні та Україні.</p> <p>3. Визначити особливості (перелік) інклюзивної освіти у зарубіжній країні (за вибором, напр., Федеративній Республіці Німеччини, США тощо).</p>	6 2 2 2
4.	<p>Тема 4.</p> <p>1. Розкрити поняття «особа з ООП», «порушення розвитку дитини», «психофізичний розвиток».</p> <p>2. Порівняти поняття «соціалізація дитини», «розвиток особистості», «виховання», «освіта».</p> <p>3. Зовнішні (екзогенні) і внутрішні (ендогенні) чинники розвитку дитини.</p> <p>4. Категорії дітей з ООП (різні підходи). Класифікації психофізичних порушень розвитку у дітей/підлітків.</p> <p>5. Охарактеризувати послідовність кроків для вибору класів і кодів Міжнародної класифікації функціонування (МКФ), обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ-ДП).</p>	6 1 1 1 1 2
5.	<p>Тема 5.</p> <p>1. Роль, яку виконує ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти (ІРЦ) для школи (ЗЗСО).</p> <p>2. Що таке «інклюзивний заклад освіти», «інклюзивний клас»? Особливості їх створення.</p> <p>3. Сутність поняття «інклюзивне середовище», «універсальний дизайн у сфері освіти», «розумне пристосування в навчанні» (навести приклади).</p> <p>4. Вказати типи закладів загальної середньої освіти для дітей з ООП. Дати їм аргументовану оцінку.</p> <p>5. Здоров'яорієнтовані педагогічні техніки, технології у структурі психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП.</p> <p>6. Запропонувати довгострокові й короткострокові цілі індивідуального навчального плану, програми школяра з ООП (нозологія – за вибором, наприклад, порушеннями опорно-рухового апарату).</p>	8 1 1 1 2 1 2
<p>Змістовий модуль 2</p> <p>Професійна діяльність вчителя в закладі загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням</p>		
6.	<p>Тема 6.</p> <p>1. Завдання, склад та функції (повноваження) команд супроводу: порівняльний аналіз (навести приклади).</p> <p>2. Роль та значення залучених фахівців: медичний працівник закладу освіти, лікар, асистент дитини, спеціалісти системи соціального захисту населення, служби у справах дітей та інші, їх взаємодія.</p> <p>3. Методичні аспекти психолого-педагогічного супроводу навчання: алгоритм побудови індивідуального освітнього маршруту дитини з ООП.</p>	8 2 2 2

	<i>4. Індивідуальна програма розвитку для учнів з ООП (ОПФР) в умовах інклюзивного навчання (структура, особливості складання, зразки).</i>	2
7.	Тема 7. <i>1. Розробити індивідуальний навчальний план для учня з ООП (клас, нозологія – за вибором (напр., дитячий церебральний параліч тощо). 2. Охарактеризувати рівень учня, який потребує корекційних послуг (5-7 класу – за вибором) (визначити навчальний рівень, особливості поведінки, комунікативні навички, емоційно-вольову сферу тощо та послуги). 3. Описати педагогічні умови застосування критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів з ООП в умовах інклюзивного класу. 4. Розробити рекомендації до портфоліо учнів як засобу оцінювання індивідуальних досягнень дитини при навчанні (за фахом).</i>	8 2 2 2 2
8.	Тема 8. <i>1. Визначити основні напрями співробітництва педагогічного персоналу, фахівців, благодійних, громад. організацій з батьками дитини з ООП. 2. Роль батьків як членів команди супроводу, їх право у виборі освітніх послуг для своєї дитини. Практики надання послуг. 3. Роль родини у впровадженні інклюзивної освіти (з опорою на досвід сімей та закладів в Україні та за її межами). 4. Батьки дитини з ООП як волонтери, асистенти, адвокати своєї дитини в інклюзивному освітньому просторі (з прикладами).</i>	8 2 2 2 2
	Разом	58

9. Індивідуальні завдання (ІНДЗ)

не передбачені навчальним планом

10. Методи навчання

Словесні методи: пояснення; лекція: інформаційна, проблемна, інтерактивна, з елементами бесіди, з конкретними ситуаціями; бесіда, дискусія, робота з книгою (підручником, посібником, електронною).

Наочні методи: ілюстрування; демонстрування; відео метод.

Методи формування творчої діяльності студентів.

Проблемно-пошукові методи: проблемний виклад; СРС; узагальнення; розв'язання проблемно-дидактичних завдань, ситуацій; аргументування рішень; взаємоопитування; алгоритмування.

Методи за логікою руху змісту навчального матеріалу з курсу: дедуктивні; індуктивні; традиційні; аналіз; синтез; узагальнення; систематизація; порівняння.

Методи стимулювання та мотивації навчання: дискусії (пізнавальні, навчальні); мозкова атака; інтерактивні вправи; імітаційні вправи; аналіз та педагогічних ситуацій; рольове та ігрове моделювання.

Методи змішаного й дистанційного навчання: водкастинг, подкастинг, перевернутий клас тощо; використання Google Workspace for Education – пакету хмарних додатків Google для дистанційного та змішаного навчання в коледжі.

11. Методи контролю

Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип систематичної, поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання. У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік;

методи письмового контролю: письмова відповідь, есе, тестування, модульна контрольна робота (письмове тестування), розв'язання педагогічних ситуацій і задач, оформлення письмових завдань самостійної роботи студентів;

методи самоконтролю: самоаналіз, самооцінювання, рефлексія.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Система контролю знань та умови складання заліку. Вибіркова навчальна дисципліна «Інклюзивна педагогіка» оцінюється за модульно-рейтинговою системою, зокрема за 100-бальною системою. Курс складається з двох змістових модулів (3-й семестр – модулі 1). Перший змістовий модуль – **38 балів** (у тому ж числі, 10 балів за МКР), другий – **42 бали** (у тому ж числі, 10 балів за МКР), за залік – **20 балів**, разом за семестр – **100 балів**. Мінімальний допускний бал – **45**. Система отримання балів накопичувальна.

Підсумковою формою контролю є залік (максимальна кількість балів – **20**). На залік виносяться вузлові питання з дисципліни «Інклюзивна педагогіка», типові завдання, що потребують вміння синтезувати отримані знання з курсу і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

Поточний контроль, тестування та самостійна робота студента														МКР	МКР	залік								
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2																			
Т.1		Т.2			Т.3			Т.4			Т.5		Т.6			Т.7			Т.8			Т.9		
л	ср	л	п	ср	л	п	ср	л	п	ср	л	п	ср	л	п	ср	л	п	ср	л	п	ср		
2	4	2	2	6	2	2	6	2	2	6	2	4	2	2	8	2	2	8	2	2	8	2	2	8
1	2	1	3	3	1	3	3	1	3	3	1	3	1	3	4	1	3	4	1	3	4	1	3	4
3		7			7			7			4		8			8			8			8		
38 б.					42 б.																			
100																								

Кожний змістовий модуль містить бали за поточну роботу здобувача вищої освіти: прослуховування лекцій та активність, виконання завдань на практичних заняттях і в ході самостійної роботи, модульні контрольні роботи.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань та/або у тестовій формі (їх наявність передбачена на платформі коледжу у Google Workspace for Education, у Google Classroom академічної групи).

Модульний контроль результатів навчання здобувачів вищої освіти з курсу «Інклюзивна педагогіка» здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу відповідного змістового модуля (всього: два змістових модулі).

Визначення кількості балів за роботу над теоретичним матеріалом, виконання завдань, самостійної роботи здійснюється з врахуванням таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- обсяг, якість та рівень виконання навчальних завдань;
- самостійність і творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність, активність у навчальній діяльності;
- дотримання академічної доброчесності при виконанні навчальних завдань.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

№ з/п	За шкалою ВГПК (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
1.	90-100	A	Відмінно
2.	82-89	B	Добре
3.	75-81	C	Добре
4.	64-74	D	Задовільно
5.	60-63	E	Задовільно
6.	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
7.	1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних

	завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

13. Методичне забезпечення

- робоча навчальна програма з дисципліни «Інклюзивна педагогіка»;
- конспекти лекцій (опорні конспекти лекцій з дисципліни : комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни);
- таблиці, картки, схеми;
- плани лекційних та практичних занять;
- завдання для самостійної роботи здобувача вищої освіти (СРС);
- засоби контролю й самоконтролю: тести, картки, контрольні запитання;
- засоби підсумкового контролю: тести, перелік питань і завдань до МКР, заліку;
- кейс з дисципліни: педагогічні ситуації, завдання, питання (відповіді до них);
- презентації, відео з тем курсу тощо.

14. Рекомендована література

Основна:

1. Асистент вчителя у закладі загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання: навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва та ін. Харків : Видавництво «Ранок», 2019. 216 с.
2. Інклюзивне навчання : Інформаційний посібник / упор. Н. З. Софій, Ю. М. Найда. Київ. 2019. 60 с.
3. Колупаєва А. А. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва, О.М. Таранченко. Харків : Видавництво «Ранок», 2019. 304 с.
4. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта : від основ до практики : моногр. Київ :ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
5. Матвеева Н. Основи інклюзивної педагогіки зі вступом : Практикум. Навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2020. НАІР, 188 с.
6. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта : навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
7. Теорія та методика інклюзивного навчання. Навчальний курикулум з інклюзивної освіти Модулі 1-3 / уклад. Л. М. Сидорів, за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2020. 235 с.

8. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки : підручник. Львів : «Новий світ – 2000», 2020. 264 с.

Додаткова:

1. Берегова М. І. Особливості організації інклюзивної освіти у країнах Європи та України // *Journal «ScienceRise: Pedagogical Education»*. 2020, №. 2 (35). С. 33-36.

2. Бугера Ю. Ю., Гевчук Н. С. Методи і форми соціально-реабілітаційної роботи з батьками, які виховують дитину з ООП // *Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки*. 2021, № 17. С. 25-34.

3. Бугера Ю. Ю., Дідик Н. М. Арттерапевтичні методи у роботі корекційного педагога // *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : збірник наукових праць*. 2020. Випуск № 16. Том 2.

4. Горішна Н. Сутність поняття «соціальні навички» та їх вплив на соціальну компетентність дітей з ООП / *Наукові записки Терноп. нац. пед. ун-ту імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка*. 2022. Том 1. № 1. С. 40-45.

5. Діти з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі : навчально-методичний посібник / авт.: Н. Ярмола, Л. Коваль-Бардаш та ін. Київ ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 208 с.

6. Дослідження якості інклюзивного навчання для дітей з ООП (грудень 2020 – січень 2021). Канада-Україна. 2021. 79 с.

7. Дрожик Л, Щербак І. Організація інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потреб // *Молодь і ринок*. 2021, № 1 (187). С. 91-95.

8. Інклюзія від А до Я : poradnik для фахівців інклюзивно-ресурсних центрів / Упоряд. : Н. Заєркова, А. Трейтяк. Київ. 2021. 70 с.

9. Інклюзивна освіта – надихаючі приклади зі школи. Досвід чеських та українських освітян. Посібник // Авторський колектив. Прага. 2020. 139 с.

10. Інноваційні технології в корекційній роботі з дітьми з ООП : навчально-методичний посібник / за заг. ред. Л. Галенко. Харків : Друкарня Мадрид, 2018. 110 с.

11. Козіброда Л. Основні моделі організації інклюзивної освіти в умовах загальноосвітньої школи (початок ХХІ ст.) // *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології*. 2020, № 8 (102). С. 15-25).

12. Корекційно-розвивальні технології навчання дітей з комплексними порушеннями розвитку : навчально-методичний посібник / Чеботарьова О. В., Блеч Г. О. та ін. За наук. ред. О. В. Чеботарьової, О. І. Мякушко. Київ : ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 558 с.

13. Корекційно-розвиткова робота з учнями з порушеннями зору в умовах інклюзивної освіти : навч.-методичний посібник / за заг. ред. О.Е. Жосана. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2021. 104 с.

14. Корекційно-розвиткова робота з учнями з порушеннями опорно-рухового апарату в умовах інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник / за заг. ред. О. Е. Жосана. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2021. 96 с.

15. Маковецька А. С. Становлення та розвиток системи взаємодії сім'ї і школи у вихованні гіперактивних учнів // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2021, № 1 (339). Ч. 2. С. 53-61.

16. Навчальний курикулум з інклюзивної освіти : Теорія та методика інклюзивного навчання / уклад. Л. М. Сидорів, за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г.М. 2020. 235 с.

17. Науменко С. С. Робота з обдарованими дітьми у Китаї : наукові розвідки і теоретико-методичні підходи // Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія. 2021, № 1. С. 56-63.

18. Новітні технології психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП в інклюзивному навчальному просторі закладів загальної середньої освіти : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конференції (22–23.10.2020, м. Дніпро) / ред. кол. : В. В. Сиченко, Р. С. Аронова, ін. Дніпро. 2020. 327 с.

19. Організаційні засади діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі : метод. посібник / уклад.: О. В. Коган та ін. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 110 с.

20. Організація індивідуальної освітньої траєкторії для дитини з особливими потребами в закладі загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник / За ред. О.С.Голентовської, Житомир : Полісся, 2020. 132 с.

20. Потапюк Л. М. Організація інклюзивної освіти у вітчизняному просторі // Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія. 2021, № 1. С. 119-126.

21. Практика асистента педагога : міжнародний й український контекст : результати дослідження / О. Федоренко та ін. Київ : ФОП Парашин. 2020. 122 с.

22. Практика взаємодії з батьками дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі : методичний посібник / уклад. : О. В. Коган та ін. Лисичанськ : ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2021. 80 с.

23. Практичний посібник корекційно-розвиткових занять з соціально – побутового орієнтування для дитини з інтелектуальними порушеннями / А. О. Крапивницька. Залісся, 2021. 107 с.

24. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, приняты Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями : доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. Київ, 2000. 21 с.

25. Як зробити онлайн-уроки інклюзивними : практичні рекомендації / упор. Н. Софій, О. Федоренко. Київ, 2021. 28 с.

Інформаційні ресурси

26. Вебінари. Відеолекції. Інтернет-конференції. Інклюзивна освіта 2021. URL: <https://corr.ks.ua/webinarshmtm>

27. Діяльність психолого-педагогічного супроводу особи з ООП у ЗЗСО на рівні базової сер. освіти. URL: https://www.youtube.com/watch?v=_eqjVoCYODM

28. Декларація про права інвалідів (ООН 9.12.1975 р.). URL:

<http://www.zakon.rada.gov.ua>

29. Дослідження якості інклюзивного навчання для дітей з особливими освітніми потребами. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/2021/04/02/Doslidzhennya_yakosti_inkluzyvnoyi_osvity_1_02_04.pdf

30. Загальна декларація прав людини (ООН 10.12.1948 р.). URL: <http://www.minjust.gov.ua> або http://zakon2.rada.gov.ua/laws/snow/995_015

31. Кравчук Н. П. Особливості психолого-педагогічного супроводу та підтримки обдарованих дітей у сучасному освітньому просторі закладів освіти / *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. №75. Т. 2. С. 22-26. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/75/part_2/75-2.pdf

32. Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році / Лист МОН України від 19.08.2022 р. №1/9530-22. URL: <https://tulchyn-msk-osvita.gov.ua/docs/4897/>

33. Методичні рекомендації щодо викладання української мови, української літератури, зарубіжної літератури у 2022/2023 н. р. Лист МОН України від 19.08.2022 р. №1/9530-22. URL: <https://www.schoollife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-ukrayinskoyi-movy-ukrayinskoyi-literatury-zarubizhnoyi-literatury-u-2022-2023-navchalnomu-rotsi/>

34. Методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з ООП / Лист МОН України № 1/9-436 від 30.08.21 року. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/83901/

35. Про освіту : Закон України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>

36. Про повну загальну середню освіту : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

37. Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти // Наказ МОН України від 08.06.2018 № 609. URL: <http://centr.cv.ua/?p=660>

38. Спільна робота вчителя та асистента вчителя в інклюзивному класі. Відео. <https://www.youtube.com/watch?v=M4i9NMJMj8>

39. Сутність процесів адаптації та модифікації для ефективності навчання учнів з ООП. URL: <http://zakinppo.org.ua/kabineti/kabinet-doshkilnoi-rochatkovoiv-ta-inkluzivnoi-osviti/inkluzivna-osvita/2039-sutnist-procesiv-adaptacii-ta-modifikacii-dlja-efektivnosti-navchannja-uchniv-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami>